

FIGYELŐ

Szépirodalom

VÖRÖS ISTVÁN:
Ördögszáj

Tíz évvel ezelőtt még jóval kevésbé lett volna elképzelhető, hogy ennyi kortárs – fiatal és idősebb – magyar szerző tollából származó dráma jusson el nemcsak a színpadokra, de a valóban szélesebb közönséghez is. Természetesen régebben is akadtak kortárs darabok, amelyekkel megismerkedhetett az ínyenc színházi közönség, az viszont kétségtelen, hogy napjainkban lényegesen nagyobbá vált az igény a kortárs magyar drámára, mint azt bárki is hitte, remélte volna korábban.

Ráadásul már nemcsak egy szűk réteg fokozódó étvágáról beszélhetünk, hanem olyan növekvő érdeklődésről, amely megfigyelhető a fiatalabb, gimnazista korosztálynál és az idősebb generációknál is. Míg néhány kivételtől eltekintve a kortárs magyar líra és próza olvasótábora egy meglehetősen szűk rétegből kerül ki, s a mindennapi kulturális terektől továbbra is kissé elkülönülve éli mindennapi életét az úgy nevezett „magas-

irodalom”, addig egyre nyilvánvalóbbnak tűnik, hogy a kortárs magyar dráma megtalálta az utat, ami kifelé vezet ebből a rétegspecifikus jellegből.

A dráma elsődleges tere természetesen a színpad, nem pedig a könyvek lapjai, ott válik egyértelművé, hogy mennyire él, működik. Vörös István drámái pedig hihetetlenül jól bizonyítottak, bizonyítanak ezen a téren, miközben a szövegeket olvasva, azok rétegeiben elmerülve némileg meglep a hatalmas siker.

Félreértés ne essék, utolsó mondatommal nem azt szerettem volna mondani, hogy nem jó olvasni a tíz színpadi művet tartalmazó kötetet. Inkább azt, hogy a Vörös által

írásban megteremtett komplex univerzumot nyilvánvalóan a színházi játék teszi igazán emberközelivé, olyaná, amiben a legkülönbözőbb életkorú, élethelyzetű, világlátású, iskolázottságú emberek egyaránt örömet lelik, ezáltal kicsit oldva a drámák intellektuális jellegén, ami által azok könnyebben befogadhatóvá válnak. Számomra például teljesen meglepő

volt, hogy középiskolás korú diákok milyen áhítattal beszéltek az egyik előadás után a kötet címét is adó *Az ördögyszáj*ról.

Vörös István drámáiban kétségtelenül rátalált valami nagyon finom egyensúlyra, amely műveiben a párhuzamos és szürreális, fiktív magyar történelmi keretbe ágyazva egyaránt nyújt gazdag intellektuális élményt parafrázisaival, a nyelvi környezet révén át- és újraértelmezésre készítő intertextuális kalandozásaival, míg a mindennapitól ennyire eltérő parallel térben mégiscsak a mindennapi ember mindennapi problémáival, saját élete kérdéseivel találhatja szembe magát az olvasó. Hatalmas távlatok és a kicsinység remekül megfér Vörös-nél egymás mellett. Hogy ez a furcsa világ még különösebb legyen, a leginkább költőként ismert drámaíró a dialógusokba időnként erős lírai felhangot kever, ami paródiajelleggel kölcsönöz időnként a legdrámaibbnak tűnő helyzeteknek is. Ezt a sokféleséget leginkább a műveket egységesen átítató fanyar humor kovácsolja egységbe, és mértékkel fogyasztva minden kétséget kizáróan kifejezetten szerethető ez a groteszk.

Évtizedek, emberöltők távlatába röpitenek a kötetben lévő szövegek, a világ- és a magyar történelem nagy eseményeinek árnyékában megbújó részleteket világítanak be, de nagyon is maiak, nagyon is is-

merősek. Kevés cselekmény, sok ráközelítés, szeretet, gyűlölet, szerelem, testiség, elfogadás és kirekesztettség, megalkuvás; akár hétköznapijaink keserű szappanoperája is lehetne, sőt részben az is, de lényegesen bölcsőbb, több és őszintébb, ha nyitott szemmel olvassa az ember.

Vörös István drámaíróként is nagyon jól tudja, hogy mit tesz, s ahogy alkot, azt nagyon jól csinálja. Fogja mindenki az *Ördögyszáj*at, és menjen el a színházba is, aki csak teheti; biztos vagyok benne, hogy egyiket sem fogja megbánni.

CSEPREGI JÁNOS

(*Napkút Kiadó, Budapest, 2010,*
236 oldal, 2990 Ft)

TÉREY JÁNOS: *Jeremiás avagy Isten* *hidege*

Mitől érvényes egy dráma? E kérdés adekvátsága felől persze sosincs kétség, de nehéz olyan választ találni, amely nem egy esztétikai-ideológiai zsákutcába tereli végül a válaszadót. A kortárs drámákat görcsösen érvényesre akarják írni szerzőik, elsősorban azért, hogy színpadra kerülhessenek, hiszen a színházak műsorpolitikája gyakran mutat hasonlóságokat a kereskedelmi tévékével. A görcsösség aztán át-üt darabjaikon, a rendezők mester-